

Національний університет
«Одеська Юридична Академія»

Факультет прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції)

Кафедра криміналістики, судових експертиз
та поліграфології

Національний центр судових експертиз
при Міністерстві юстиції
Республіки Молдова

Міжнародна громадська організація
«Конгрес Криміналістів»

Одеський науково-дослідний
Інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО:
ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ,
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ,
ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ»

📍 м. Одеса

05 червня 2026 року

КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО: ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

5 червня 2026 р.

*Одеса
2026*

CRIMINALISTICS OF THE FUTURE: DIGITAL INNOVATIONS, ARTIFICIAL INTELLIGENCE, GLOBAL CHALLENGES AND THREATS

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

5 June 2026

*Odesa
2026*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 20 від 12 червня 2026 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №4 від 22 червня 2026 року)*

Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози: збірник матеріалів міжнар. наук.–практ. конф. (м. Одеса, 5 черв. 2026 р.) / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катарага, Д. Кішко, В. Шепітько, Д. Колодін, А. Колодіна Л. Аркуша, та ін.]; Нац. ун–т «Одеська юридична академія», кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології; Національний центр судових експертиз при Міністерстві юстиції Республіки Молдова; Одеський науково–дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, Міжнародна громадська організація «Конгрес криміналістів». Одеса: НУ «ОЮА», 2026. 564 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково–практичної конференції «Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози», проведеної 5 червня 2026 року Національним університетом «Одеська юридична академія» за участю українських та іноземних науковців, судових експертів, представників правоохоронних органів, практиків, приватних експертів і здобувачів наукових ступенів. Матеріали присвячено криміналістичним інноваціям, цифровим технологіям, штучному інтелекту, розслідуванню злочинів у кіберпросторі, кримінально–правовим і кримінологічним викликам цифровізації, а також кримінально–процесуальним, оперативнорозшуковим та криміналістичним аспектам документування злочинів у цифровий час.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та дотримання принципів академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

© Автори статей, 2026

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 20, June, 12, 2026)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 4, June, 22, 2026)*

Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 5 June 2026) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, V. Shepitko, A. Kolodina, D. Kolodin, L. Arkusha, et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine; International Public Organization «Congress of Criminalists». Odesa: NU «OLA», 2026. 564 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats», held on 5 June 2026 by the National University «Odesa Law Academy». The conference brought together Ukrainian and foreign scholars, forensic experts, representatives of law enforcement agencies, practitioners, private experts and postgraduate researchers. The materials cover criminalistics innovations, digital technologies, artificial intelligence, expert support for justice, investigation of crimes in cyberspace, criminal law and criminological challenges of digitalization, as well as criminal procedure, operational–search and criminalistics aspects of documenting crimes in the digital age.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high–quality academic contributions and adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2026

© Authors of articles, 2026

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ПРОКУРАТУРИ ТА СЛІДСТВА
(КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ)
КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ, СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ТА ПОЛІГРАФОЛОГІЇ
(м. Одеса, Україна)**

**NATIONAL UNIVERSITY «ODESA LAW ACADEMY»
FACULTY OF PROSECUTION AND INVESTIGATION
(CRIMINAL JUSTICE)
DEPARTMENT OF CRIMINALISTICS, FORENSIC EXAMINATIONS AND
POLYGRAPHOLOGY
(Odesa, Ukraine)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ЮСТИЦІЇ
РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА
(м. Кишинів, Республіка Молдова)
NATIONAL CENTRE OF JUDICIAL EXPERTISE
MINISTRY OF JUSTICE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
(Chişinău, Republic of Moldova)**

**ОДЕСЬКИЙ НАУКОВО–ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
(м. Одеса, Україна)
ODESA SCIENTIFIC RESEARCH INSTITUTE
OF FORENSIC EXAMINATIONS
MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE
(Odesa, Ukraine)**

**МІЖНАРОДНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«КОНГРЕС КРИМІНАЛІСТІВ»
(Україна)
INTERNATIONAL PUBLIC ORGANIZATION
«CONGRESS OF CRIMINALISTS»
(Ukraine)**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

Сергій КІВАЛОВ – Президент Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., академік;

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

Мінас АРАКЕЛЯН – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Денис КОЛОДІН – декан факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Лариса АРКУША – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор.

СПІВОРГАНІЗАТОРИ:

Ольга КАТАРАГА – директор Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії, д.ю.н.;
Пьотр ПЄТКОВИЧ – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
Дмитро КІШКО – директор Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України;
Антоніна ЧЕРЕМНОВА – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
Валерій ШЕПІТЬКО – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Дар'я МІНЧЕНКО – начальник відділу міжнародних зв'язків Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Таїсія ІВАНІЙЧУК – директор наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія», к.біол.н.;
Сергій СТАРОДУБОВ – декан факультету адвокатури та антикорупційної діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Богдан ФАСІЙ – декан факультету судового та міжнародного права Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент
Євген ХИЖНЯК – декан факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент

- Віктор ЦИТРЯК** – заступник декана факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ГОЛОВА РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

ЧЛЕНИ РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Вікторія ГРИНЕВИЧ** – в.о. директора Центру поліграфологічних досліджень та тестування, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Ірина ПИШНЕНКО** – провідний фахівець відділу ліцензування, акредитації та забезпечення якості освіти, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ВИПУСК / УКЛАДАЧІ:

- Лариса АРКУША** – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
- Антоніна ЧЕРЕМНОВА** – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
- Пьотр ПЕТКОВИЧ** – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
- Валерій ШЕПІТЬКО** – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ЧЕРНОВ Олександр.....298
ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПОЧЕРКОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПІДПИСІВ
У ЦИФРОВИХ КОПІЯХ ДОКУМЕНТІВ

ЮСУПОВ Володимир, КИСІЛЬ Наталія.....303
ІНТЕГРАЦІЯ МЕТОДІВ КРИМІНАЛІСТИКИ У ПРАКТИКУ ПРОВЕДЕННЯ
СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

СЕКЦІЯ 4.

КРИМІНАЛЬНО–ПРАВОВІ ТА КРИМІНОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ВІД КІБЕРТЕРОРИЗМУ ДО АВТОНОМНИХ СИСТЕМ ОЗБРОЄННЯ

АРТЮХ Надія, КОЗАЧЕНКО Віталій.....308
КІБЕРБУЛІНГ У СИСТЕМІ ДЕТЕРМІНАНТ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ
МОЛОДІ

БЕРШАВСЬКА Анастасія.....313
ОРГАНІЗАЦІЙНО–ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ,
ПОВ'ЯЗАНИМ ІЗ ПОСОБНИЦТВОМ ДЕРЖАВІ–АГРЕСОРУ

ГОРБАЧОВА Ірина.....316
ІНФОРМАЦІЙНІ ВКИДИ ТА ЦИФРОВА ДЕЗІНФОРМАЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ
ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

ЄРОФЕЄВА Ольга.....321
МОТИВИ ЗЛОЧИННОГО ПОСЯГАННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕННЯХ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ЗАВОЛОДІННЯМ СПАДКОВИМ
МАЙНОМ

КЛИМЕНКО Дар'я, КОЗАЧЕНКО Віталій.....324
ЦИФРОВІ ФОРМИ НАСИЛЬСТВА ЩОДО ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ:
КРИМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

КОЗАЧЕНКО Віталій.....329
ПРОБЛЕМА ВЕРБАЛЬНОЇ АГРЕСІЇ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ:
КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

КУБАЄНКО Андрій.....334
ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ
КРИМІНАЛЬНИХ ЗАГРОЗ

ЛУКАЩУК Каріна.....	338
ЦИФРОВІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ, НЕ ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПОЗБАВЛЕННЯМ ВОЛІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ	
ЛУЦЮК Павло.....	342
ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ВПЕРШЕ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ ТА СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ	
СИДОРЧУК Владислав, СИДОРЧУК Інна.....	348
КІБЕРТЕРОРИЗМ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА НАПРЯМКИ ПРОТИДІЇ	
СТЕПАНЕНКО Оксана.....	353
КІБЕРНАСИЛЬСТВО ЯК САМОСТІЙНА ФОРМА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА	
ТІТУНІНА Катерина.....	358
ПРОТИДІЯ РАДИКАЛІЗАЦІЇ ТА ГІБРИДНИМ ЗАГРОЗАМ В УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
ЦЕХАН Дмитро.....	362
ІДЕОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	
ЦИТРЯК Віктор.....	367
ЕФЕКТИВНІСТЬ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЗАСОБУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ В ПЕНІТЕНЦІАРНИХ УСТАНОВАХ	

СЕКЦІЯ 5.

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ, ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ ДОКУМЕНТУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У ЦИФРОВИЙ ЧАС

АЛБУЛ Сергій.....	372
КРИМІНАЛЬНА РОЗВІДКА ЯК СИСТЕМНИЙ ЕЛЕМЕНТ КОМПЛЕКСНОЇ МОДЕЛІ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
ВАЩУК Олеся.....	377
ПРОБЛЕМИ ДОСТОВІРНОСТІ ФОТО- ТА ВІДЕОДОКАЗІВ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ DEERFAKE-ТЕХНОЛОГІЙ	

DOI <https://doi.org/10.32837/11300.33587>

Юсупов Володимир

доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу Київського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України,

м. Київ, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5216-4144>,

e-mail: yusupovlv@gmail.com

Кісіль Наталія

кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник,

доцент кафедри інтелектуальної власності та приватного права

Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», провідний науковий співробітник Київського відділення Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім.

Засл. проф. М.С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України;

м. Київ, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1097-360X>,

e-mail: kisil_n@ukr.net

ІНТЕГРАЦІЯ МЕТОДІВ КРИМІНАЛІСТИКИ У ПРАКТИКУ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

У тезах розглянуто особливості застосування криміналістичних методів для фіксації та дослідження цифрових доказів, а також перспективи інтеграції методів криміналістики у практику проведення судових експертиз у сфері інтелектуальної власності.

Ключові слова: судова експертиза, інтелектуальна власність, криміналістика.

Yusupov Volodymyr

Doctor of Law, Professor,

*Head of Department, Kyiv Scientific Research Institute
of Forensic Expertise of the Ministry of Justice of Ukraine,
Kyiv, Ukraine*

Kisil Nataliia

*Candidate of Sciences in Agriculture, Senior Researcher,
National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic
Institute», Kyiv Branch of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI»,
Kyiv, Ukraine*

INTEGRATION OF CRIMINALISTICS METHODS INTO THE PRACTICE OF CONDUCTING FORENSIC EXPERT EXAMINATIONS OF INTELLECTUAL PROPERTY OBJECTS

The theses examine the specific features of the application of forensic methods for the identification and examination of digital evidence, as well as the prospects for integrating forensic methods into the practice of conducting forensic examinations in the field of intellectual property.

Keywords: forensic examination, intellectual property, forensic science.

Сучасний розвиток технологій забезпечує можливість оперативного доступу до новітніх наукових, технічних і технологічних розробок, а також створює умови для масового копіювання та використання різних об'єктів права інтелектуальної власності, зокрема об'єктів авторського і суміжного права, торговельних марок, винаходів, промислових зразків та інших результатів інтелектуальної творчої діяльності. Специфіка Інтернету полягає в надзвичайно високій швидкості обміну інформацією, а також у можливості її оперативної зміни або видалення.

У зв'язку з цим виникає потреба у запровадженні ефективних засобів фіксації випадків незаконного використання об'єктів інтелектуальної власності та встановлення фактів порушення прав на них. Під час виявлення, фіксації та доказування порушень прав інтелектуальної власності особливого значення може набувати інтеграція методів криміналістики у практику проведення судових експертиз.

За понад двадцятирічний період існування напряму судової експертизи у сфері інтелектуальної власності накопичено значний досвід вирішення різноманітних експертних задач. Між тим, на нашу думку, перспективним напрямом подальшого розвитку судової експертизи є більш широке впровадження криміналістичних підходів для дослідження різних об'єктів інтелектуальної творчої діяльності, що сприятиме підвищенню ефективності процесу доказування та забезпеченню достовірності експертних висновків.

Значна частина порушень прав інтелектуальної власності нині вчиняється у мережі Інтернет через різноманітні інтернет-ресурси, зокрема, вебсайти, маркетплейси, онлайн-платформи зі стоковими фото-, відео- та іншим медіа-контентом, у соціальних мережах під час пропонування до продажу, рекламування, реалізації та іншого введення у цивільний оборот товарів і послуг, у яких використовуються охоронювані об'єкти права інтелектуальної власності. Це зумовлює необхідність дослідження закономірностей і механізмів утворення цифрових слідів, а також розроблення методів їх виявлення та фіксації під час розслідування кримінальних правопорушень і судового розгляду справ, пов'язаних із порушенням прав інтелектуальної власності.

До спеціальних знань експерта у сфері інтелектуальної власності не відноситься дослідження змісту веб–сторінки, її внутрішньої структури, аналізу вихідного коду, та інших технічних відомостей. У зв'язку з цим встановлення факту розміщення на відповідному вебсайті певної інформації або об'єктів, а також відсутності модифікацій чи іншого втручання виходить за межі його компетенції. Тому вирішення зазначених питань потребує проведення комплексного експертного дослідження із залученням спеціальних знань у відповідних галузях.

Так, під час доведення факту порушення прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет або способу передачі цієї інформації, може виникати необхідність проведення комплексної експертизи або комплексу експертиз із залученням експертів за спеціальністю 10.17 «Дослідження електронних комунікацій» або 10.9 «Дослідження комп'ютерної техніки та програмних продуктів» та експертів за відповідною спеціальністю у сфері інтелектуальної власності, які встановлюють факт використання об'єкту інтелектуальної власності на певному інтернет–ресурсі. За необхідності дослідження інформації, що розміщена на веб–сайті, може проводитися комп'ютерно–технічне дослідження (спеціальність 10.9), а за умови дослідження способів передачі цієї інформації – експертиза електронних комунікацій (спеціальність 10.17), у межах якої можуть встановлюватися, зокрема, протоколи та сервери, що використовуються, а також технічні механізми передачі цих даних.

Особливості проведення комплексних експертиз електронних комунікацій, комп'ютерних програм та об'єктів інтелектуальної власності розглянуто у роботі «Розробка методичних рекомендацій щодо проведення комплексних експертиз, пов'язаних з об'єктами інтелектуальної власності» [1], що проведено колективом авторів Національного наукового центру «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» та Львівського науково–дослідного інституту судових експертиз. При цьому слід відмітити, що активний розвиток цифрової криміналістики сприятиме удосконаленню підходів до проведення таких судових експертиз.

Методи криміналістики дають можливість за слідами та іншими відображеннями ідентифікувати об'єкт, що залишив певні сліди, та встановити зв'язок людини, предмета або об'єкта з розслідуваною подією.

Об'єкти права інтелектуальної власності за своєю природою є нематеріальними об'єктами (нематеріальними активами). Водночас для набуття ними правової охорони необхідним є їх вираження в об'єктивній формі або фіксація на певному матеріальному носії. Так, правова охорона об'єкта авторського права виникає з моменту створення твору та його вираження в об'єктивній формі (у рукописі, видінні, малюнку, електронному файлі тощо). Права на торговельну марку виникають з моменту її державної реєстрації з фіксацією відповідного позначення у державному реєстрі. Охорона винаходу (корисної моделі) також виникає з моменту державної реєстрації, при цьому обсяг правової охорони, що надається, визначається формулою винаходу (корисної

моделі), а тлумачення формули здійснюється в межах опису винаходу (корисної моделі) та відповідних креслень. При цьому під час проведення судових експертиз дослідженню підлягають властивості та ознаки безпосередньо об'єктів права інтелектуальної власності: твору, торговельної марки, винаходу (корисної моделі) та інших об'єктів, які за своєю природою є нематеріальними об'єктами.

Окремі експертні завдання, що вирішуються під час розгляду справ, пов'язаних із порушеннями прав інтелектуальної власності, можуть потребувати застосування методів криміналістичної ідентифікації. До завдань криміналістичної ідентифікації в академічних підручниках [2, с. 62] відносять встановлення факту наявності або відсутності тотожності конкретного індивідуально визначеного матеріального об'єкта (людини, предмета, тварини).

У судовій експертизі у сфері інтелектуальної власності питання щодо наявності тотожності або схожості вирішуються, зокрема, під час дослідження торговельних марок. Типовим є питання такого змісту: «Чи є позначення «Х», нанесене на етикетку товару «...» тотожним або схожим настільки, що його можна сплутати із знаком для товарів і послуг за Свідоцтвом України № 000 від 00.00.2000?». Між тим під час вирішення подібних питань, як правило, не здійснюється криміналістична ідентифікація у класичному її розумінні, а переважно вирішуються діагностичні задачі. У цьому випадку фокус спрямований не стільки на установлення тотожності досліджуваних об'єктів, скільки на визначення імовірності сплутування споживачами певних учасників цивільного обороту, їх товарів та послуг при застосуванні схожих позначень.

Водночас вирішення окремих експертних завдань потребує застосування методів криміналістичної ідентифікації. Наприклад, під час експертизи сортів рослин з метою встановлення факту використання певного сорту рослин, можуть здійснюватися молекулярно-генетичні дослідження, спрямовані на визначення збігу ознак досліджуваних зразків за ДНК-маркерами.

Таким чином, перспективним напрямом удосконалення підходів до проведення судових експертиз, пов'язаних з об'єктами інтелектуальної власності, є подальша інтеграція методів криміналістики у судово-експертну практику. У цьому контексті важливого значення набуває застосування методів криміналістичної ідентифікації, а також напрацювань цифрової криміналістики, комп'ютерно-технічної експертизи та експертизи електронних комунікацій, що забезпечують ефективну фіксацію, збереження та дослідження цифрових доказів порушення прав інтелектуальної власності.

Перелік використаних джерел:

1. Розробка методичних рекомендацій щодо проведення комплексних експертиз, пов'язаних з об'єктами інтелектуальної власності : звіт НДР (закл.) / МЮ України, ННЦ «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса»;

кер. Н.В. Кісіль; викон.: Т.М. Чабанець, О.С. Пукліч [та ін.], № ДР 0226U002441. 2025. 152 с.

2.Криміналістика: підручник / В.М. Шевчук, В.А. Журавель, В.Ю. Шепитько та інш.; за ред. В. М. Шевчука ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2024. 1008 с.